

אורי צבי גרינברג / ארבעה שירים מתוך
'מפיקטו'

*

מדוע עמק פה הצער בכחול של טרם-אביב?
מדוע נקנית בעין דמעה למראה הלילה המתוק?
מדוע נוגות הפלות בלילות-חפה
וחורים החתנים בנגון המנגנים?

מדוע מוצץ את הלב וי פהה בערבי-אשר,
ברטט על מיטה היקרה-בכל-העולמות – א ש ת ך
ובכסותה אותך בשערותיה,
מדוע מתנשף הלב?

מדוע עצב כל כך מזמורם של לילות גשמים
ורוחות שדה ממלאים אותך צער
ומושכת לבדידות שלותו של כפר
וקאדמות הבשלה של בסתן תפוחים עולכת
בעיניך הצמאה?

חזיב בודאי להיות מי שהו – מלבד אלהים –
השוכן בכחול ומנחים מן הלילה,
ומנשם עצבות מן הקירות
ובוכה מתוך כל נגון של שמחה
בבית האשר.

וחזיב בודאי להיות מישהו המשיב
משב-אימה אל תוך לב המרגע,
עד שנדמה: מישהו עומד ומטה-אזן,
מישהו מתבונן...
ועורב רע חולף-עובר את חלל הדמיון.

*

שעת אור־הנחשת, חצות היום, המרק כמו פלג.
זבובים באים לשתות מן הצלחת, כמו אל נהר.
ובאור הנחשת רובצת נוצצת ככר־לחמי החומה,
ועל גבה מרקדים הזבובים, מזמזמים: זום.
הספין בוהק. הכף מכסיפה. אני רוצה להתחיל בפסעודה:
רעב אני וצמא, מיגע מהלוד ברחובות — —
גפתחת הדלת הלבנה ונכנס לו גוש:
לחיים נובלות, עינים זגוגות (הבדירות היא זו)
וזרוע גרומה, שעירה משתלחת בתחינה:
רעב אני וצמא, מיגע מהלוד ברחובות...
אני מזמן את הגוש לשבת על כסאי ומצוה לאכל,
ויושב לו הגוש, אוכל ומעלה־גרה כתינה.
משפלה הוא חומק אל הדלת, לוקק שפתיו:
טוב היה — מתחייכות הפנים הזהומות, מוריקות העינים.
ואחר שהלך והדלת הלבנה נסגרה
מתרעדת הלבנות ומשהו מתחיל להתגלות:
תחלה חדי־קרנים שנים, אחר־כך: מצח מת —
מרטט הוא, מתפונץ ומושך עד שנגלות הגבות,
עוד רגע — ושתים עינים ירקות כענב מתפלבלות,
והן נבטות לנגדי חדירות ומנסות לצחק — —
הביטו — ואינן. הדלת לבנה. בחדר השקט
אור הנחשת מונח־שרוע. חצות־יום. אני מעשן.
וטסים סביב הזבובים העוקצים, מזמזמים ארסית,
וחכי יבש ומוחי משפף...

*

יש לפעמים מין לילה כזה, ואינני יודע אם לילה הוא.
את העצים המתלחשים עם הרוח אינני שומע.
נדמה לי, כי לא על יצוע יושב גוי הערם,
אלא על חצץ חם למרגלות הר

הנצב מרחק אמה אחת מן הזים הגדול, גבוה,
ולמעלה, על השיא, כמין ראש-ענק:
חורי העינים חלונות פחדים הם אל העולם,
הפה – כמין דלת-הפקר לבוא בה אל הראש,
אשר בו שוכב בבדידות-עולמים אסיר: הרוח

השמש לוהטת לה כעיס וכחלים השמים,
ורוחם הזים הגדול והזים הגדול צועק:
עריסתו הישנה צרה לו,
צועקים הגלים: צר!

רוצה הנה להציף את האדמה, אך נצב הקר על שפתו:
שומר העולם הרחב,
מגנה של האדמה.

וכשנצרך הזים והוא שוקק-למנוחה
וכופפת עצמה מעליו אשתו הפחלה – הלילה,
ובדיקה הפחלות מחליקה היא את חזהו, מרגיעתו,
צפה לה לבנה קטנה חורת אל הראש הענק ועומדת:
מחלונות הפחדים של חורי העינים מביט החוצה
מלא-צער

משהו מכבב-עינים, זהרור-דעד שואל:
"אמרינא, ילדת-נדודים, אחות-בראשית קטנה,
מה קורה בעמק-העולם ש הזה שלי? ראי מתגעגע אני
אל מליוני אנשי, שמפיסטו נוהגם.
לכי אליהם – אני איני יכול, אסור אני בחבלים;
ומחכה אני, אחות קטנה, לידי אדם לבנות,
והם, האנשים, אינם באים...
ספרי לי, מה אירע?"

חלושות דוברת הלבנה החורת אל מכבב-העינים:
"קולך מפר לי, בזאת שמעתי כבר איפה-שהו,
אבל אתה עצמד זר לי... שואל אתה על העולם –

משמע, הִיָּתְ בּוֹ פְּעַם; אַחַר הַיּוֹם – לִילָה בָּא – וּסְתָם:
מִפִּי־סֵטוֹ – אָדוֹן.
וּמְלִיוְנֵי הָאֲנָשִׁים הִפְרִיאוּ וְהֵם מְלֵאֵי שְׂנֵאָה.
וְחִמָּה הִיא עֲדִין הָאֲבֹן מִימֵי סָבָא קִין.
וְמָה עוֹד? – –
פְּרִים וְרָבִים,
מִתְרוֹצְצִים,
וּלְעִיסָה יֵשׁ וּרְקִיקָה;
וְכָל הַלְבָבוֹת רוֹטְטִים בְּתֵאֵנָה: זֶה־בַּ וְדָם...”

*

גְּנֵי עֶמֶד אִזּוּ בְּמִלּוֹא הִפְרִיחָה.
עֲצֵי הַחֲלוֹם הִנְחִיחוּ אוֹתִי בְּלִילְכֶם.
וְכָל הַלִּילָה עֶמֶד עַל חֲדָרֵי
כּוֹכַב נֹגֵה, זֹרֵחַ אֵלַי,

כָּל כְּלֵי מְלֵאִים הָיוּ יָיִן.
הִיָּפָה בְּנָשִׁים יְשֻׁבָה דּוֹמָמַת לְרַגְלֵי
וּצְפָתָה שְׂאֵפְתַח שְׂפָתַיִם בְּלִילָה.

נִשְׁזַר אִזּוּ בְּרֵאשֵׁי קוֹרֵה־הַרְהוּרִים כְּזֶה:
דְּרָכִים רְחוֹקוֹת לוֹ, לְעוֹלָם, אוֹצְרוֹת רְחוֹקִים שֶׁל כָּל-טוֹב,
הַרְבֵּה מְעֵינּוֹת מִתִּיקוֹת יֵשׁ לְעוֹלָם,
וְחִיָּב אָדָם לְהִלָּךְ בְּדְרָכִים וּלְרֵאוֹת
וּלְשִׁתּוֹת מִכָּל הַמְעֵינּוֹת מִתֵּק.

– – הַלְכָתִּי

וְשָׁנִים, שָׁנִים כְּכָר חֲלָפוּ. אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ לְאֵן.
גְּנֵי שְׁלִי, שְׁוֹטְשׁוֹ הַגֶּנּוּ, הִיָּה לְשִׁמְמָה;
וְאֵנִי עֲצָמִי הוּא זֶה, הַמְגֻלְגֵּל בְּשׁוֹעַל

בְּכֹל לַיְלָה,

וְרַץ אֲנִי מֵעֲרוּגָה לְעֲרוּגָה וּמִקוּוֹן וּמִקוּוֹן —

וְאֲנִי עֲצָמִי הוּא זֶה, הַמְחַפֵּשׂ אֶת הַחֵיק הַנְּאֻמָּן הָרֵאשׁוֹן,

בּוֹ מְצָא רֵאשִׁי מְנוּחַ.

וְלִפְעָמִים יוֹשֵׁב אֲנִי עַל מִשְׁכְּבֵי פְּקוּח־עֵינַיִם לְאַרְךָ לַיְלוֹתַי

וְרוֹאֶה אֶת בְּשָׂרֵי הָעֶרֶם:

אֲנִי הוּא זֶה הַנְּעִוֵּן — אוֹיָה!

וְאֵלֹהֵי הַיָּדִים וְרִגְלֵי,

וְזֶה הָרֵאשׁ

רֵאשִׁי,

וְזֶה —

אוֹיָה!

תִּירְגַם מִיִּדְיוֹשׁ דָּן מִירֹן